

ΝΕΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Του Ὑφηγητοῦ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΒΟΥΤΥΡΑ

Εἰς τὴν ἐφετεινὴν 59ην σύνοδον τῆς Διεθοῦς Συνδιασκέψεως Ἐργασίας ὁ νέος γενικὸς διευθυντὴς τοῦ Διεθοῦς τῆς Γραφείου ἐτόνισεν ὅτι μεταξύ τῶν μεταβολῶν τῆς ἐποχῆς μας, αἱ ὁποῖαι θέτουν εἰς τὴν Διεθνή Ὀργάνωσιν Ἐργασίας προβλήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ, περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἐπανεξέτασις τῶν ὄρων τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, δηλαδὴ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας.

«Οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες διερωτῶνται ὁλονὸν καὶ περισσότερον διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν καὶ διαμαρτύρονται ἐναντίον αὐτοῦ ποῦ δὲν εἶναι πλέον δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἀπὸ μόνην τὴν ἐπικλησιν τῆς ἀρχικῆς κατάρας», γράφει. «Ἡ ἀμφισβήτησις, ἡ ὁποία αὐξάνει, ἐξηγεῖται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ ὅτι ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν χωρῶν δὲν ἐπέτυχον νὰ βελτιώσουν ἀρκετὰ σύντομα τὰς συνθήκας ζωῆς καὶ ἐργασίας, καθ' ὃν χρόνον ἡ τεχνικὴ πρόοδος ἦτο κεραυνοβόλος». Καὶ συνεχίζει ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἀντιδράσωμεν ἐσπευσμένως, ἐπιφέροντες βαθεῖας μεταβολὰς εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐργασίας, ἐὰν δὲν ἐπιθυμῶμεν ὅπως ὁ πολιτισμὸς μας ἀπωλέσῃ τὴν πλέον ἰσχυρὰν κινητήριόν του δύναμιν, ἧτοι τὴν παραγωγικὴν προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ γενικὸς διευθυντὴς τοῦ Δ. Γραφείου Ἐργασίας ἀντιμετώπισε τὴν δυνατότητα ὅπως τοῦτο ἀναλάβῃ μίαν γενικὴν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ θέματος, συμπληρουμένην μὲ ἓν πρόγραμμα συγχωνεύον τὸ παραδοσιακὸν πρόβλημα τῶν συνθηκῶν ζωῆς καὶ ἐργασίας μὲ τὰ πλέον πρόσφατα θέματα τοῦ ἐξανθρωπισμοῦ καὶ τῆς ἀναδιοργανώσεώς τῆς, καθὼς καὶ τοῦ περιβάλλοντος αὐτῆς. Ἡ ἔρευνα δυνατὸν νὰ ἀφορᾷ ὄχι μόνον εἰς τὰς νέας ἐμπειρίας τῆς διασπάσεως τῆς «ἀλυσίδωτης» παραγωγῆς, ἀλλ' εἰς κάθε τι τὸ ὁποῖον ἐγένετο διὰ νὰ καταστήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἐργασίαν πλέον ἀσφαλῆ, ὀλιγώτερον κοπιώδη φυσικῶς, πλέον ὑποφερτὴν πνευματικῶς. Ἐν σημαντικὸν μέρος τῆς ἐρέυνης θὰ ἀφορᾷ ἐπίσης εἰς τὴν συμμετοχὴν τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς ἀποφάσεις τὰς ἀφορῶσας εἰς τὸ περιβάλλον τῆς ἐργασίας.

Ἐννέα ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργαζομένων, μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Δ. Γερμανίας, ἐπρότειναν εἰς τὴν Διάσκεψιν σχέδιον ἀποφάσεως, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς, διὰ τὴν σύγχρονον ἐργασίαν καὶ τὸ περιβάλλον τῆς. Ἡ Διάσκεψις τὸ ἐδέχθη, κρίνουσα ὅτι διὰ τῆς τριμεροῦς δομῆς τῆς ἡ Διεθνῆς Ὀργάνωσις Ἐργασίας εἶναι μόνη

ἀρμοδία διὰ νὰ ἀσχοληθῆ καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν πλήρη εὐθύνην μιᾶς διεθνoῦς δράσεως ἀφορώσης εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ περιβάλλον της· ἐθεώρησεν ἐπίσης ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς βελτιώσεως τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ περιβάλλοντός της θὰ πρέπει νὰ κρινηταὶ ὡς σύνολον, εἰς τὸ ὁποῖον πολυάριθμοι συντελεσταὶ ἀποβλέποντες εἰς τὴν καλὴν φυσικὴν καὶ πνευματικὴν ὑγείαν τῶν ἐργαζομένων εἶναι στενὰ συνδεδεμένοι μεταξύ των. Τοιοῦτοι συντελεσταὶ εἶναι ἐπὶ παραδείγματι ἡ προστασία κατὰ τῶν φυσικῶν δυσμενῶν ὄρων ἐργασίας καὶ τῶν κινδύνων εἰς τοὺς τόπους ὅπου ἐκτελεῖται αὕτη, ἡ προσαρμογὴ τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ τῶν μεθόδων ἐργασίας εἰς τὰς φυσικὰς καὶ πνευματικὰς ἰκανότητας τοῦ ἐργαζομένου διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ἐργονομίας, ἡ πρόληψις τῆς πνευματικῆς ὑπερτάσεως, προερχομένης ἀπὸ τὸν ρυθμὸν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν μονοτονίαν αὐτῆς, καθὼς καὶ ἡ βελτίωσις τῆς ποιότητος τῆς ἐπαγγελματικῆς ζωῆς καὶ τῶν συνθηκῶν ἐργασίας, περιλαμβανοῦσης τὸν ἐξανθρωπισμὸν της, ὡς καὶ ἄλλα προβλήματα σχετικὰ πρὸς τὴν ὀργάνωσίν της.

Ἡ γεν. συνδιάσκεψις ἐνήφισε διεθνή σύμβασιν, σύστασιν καὶ ἀπόφασιν διὰ τὴν μείωσιν τῆς θνησιμότητος τῆς ὀφειλομένης εἰς τὸν καρκίνον τὸν ἀποδιδόμενον εἰς τὰς συνθήκας τοῦ ἐπαγγέλματος, τὴν προώθησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀδειῶν μετ' ἀποδοχῶν, χάρις εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἐργαζόμενοι θὰ δύνανται νὰ ἐκσυγχρονίσουν τὴν ἐπαγγελματικὴν των ἐξειδίκευσιν καὶ τὰς γνώσεις των (σύμβασις, σύστασις καὶ ἀπόφασις διὰ τὴν ἔρευναν τοῦ θέματος), θέματα προστασίας τῶν μεταναστῶν ἐργαζομένων (πρότασις συμβάσεως, συστάσεως καὶ ἀποφάσεως), τῆς προωθήσεως τῶν ὀργανώσεων τῶν ἀγρεργατῶν (πρώτη ἐξέτασις τοῦ θέματος) καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τῶν κανόνων τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν ἐπαγγελματικὸν σχηματισμὸν καὶ προσανατολισμὸν.

Εἰδικώτερον, διὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἄδειαν μετ' ἀποδοχῶν τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν ἡ ψηφισθεῖσα διεθνὴς σύμβασις τὴν ὀρίζει ὡς τὴν ἄδειαν ἐκείνην τὴν παραχωρουμένην εἰς τινὰ ἐργαζόμενον δι' ἐκπαιδευτικούς σκοποὺς καὶ δι' ὄρισμένον χρόνον, κατὰ τὰς ὥρας ἐργασίας, μὲ ταυτόχρονον καταβολὴν εἰς αὐτὸν τῶν ἀναλογουσῶν οἰκονομικῶν παροχῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τῆς Δ. Συμβάσεως ἕκαστον κράτος - μέλος τῆς Δ.Ο.Ε. θὰ πρέπει νὰ διατυπώσῃ καὶ ἐφαρμόσῃ μίαν πολιτικὴν ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν προώθησιν, διὰ μεθόδων προσηρμοσμένων εἰς τὰς ἐθνικὰς συνθήκας καὶ ἔθιμα, ἐν ἀνάγκῃ δὲ σταδιακῶς, τῆς χορηγήσεως ἐκπαιδευτικῶν ἀδειῶν μετ' ἀποδοχῶν ἐπὶ τῷ τέλει : α) τοῦ ἐπαγγελματικοῦ σχηματισμοῦ εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα, β) τῆς γενικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς καὶ γ) τῆς συνδικαλιστικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἡ πολιτικὴ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου πρέπει νὰ τεῖναι καὶ νὰ συνεισφέρῃ, ἐν ἀνάγκῃ κατὰ διαφορετικούς τρόπους : α) εἰς τὴν τελειοποίησιν καὶ τὴν προσαρμογὴν τῆς ἀναγκαίας ἐξειδικεύσεως διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ καθήκοντος, καθὼς καὶ τὴν προώθησιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς ἀπασχολήσεως ἐνώπιον τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ διαρθρωτικῶν ἀλλαγῶν, β) τὴν ἀρμοδίαν καὶ ἐνεργὸν συμμετοχὴν τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων των

εις την ζωήν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς κοινότητος, γ) τὴν ἀνθρωπίνην, κοινωνικὴν καὶ πολιτιστικὴν προώθησιν τῶν ἐργαζομένων καὶ δ) εἰς τὴν προώθησιν, κατὰ γενικὸν τρόπον, μιᾶς συνεχοῦς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐνὸς σχηματισμοῦ βοηθοῦντος τοὺς ἐργαζομένους νὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς τῶν. Ἄς σημειωθῆ, τέλος, ὅτι ἡ περίοδος τῆς ἐκπαιδευτικῆς μετ' ἀποδοχῶν ἀδείας θὰ πρέπει νὰ ἐξομοιοῦται πρὸς περίοδον ἐνεργοῦ ἐργασίας.

Ἡ Δ. Ὁργάνωσις διαπιστώνει ὅτι 900 περίπου ἑκατομῦρια παιδιῶν θὰ φθάσουν μέχρι τοῦ 1985 εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 15 ἐτῶν, ἐξ ὧν τὰ τρία τέταρτα εἰς τὸν τρίτον κόσμον. Ἐὰν δὲν ἀποκτήσουν ἐπαγγελματικὸν σχηματισμόν, θὰ ἔχουν ὀλίγας πιθανότητας νὰ εὑρουν μίαν ἐργασίαν.

Ἡ Συνδιάσκεψις ἔλαβεν ἀπόφασιν διὰ τὴν σύγκλησιν παγκοσμίου διασκέψεως, τριμεροῦς συστάσεως, ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, τῆς κοινωνικῆς προόδου καὶ τῆς διεθνοῦς κατανομῆς τῆς ἐργασίας. Καὶ τοῦτο διότι ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Δ.Ο.Ε., κατὰ τοὺς ὅρους τῆς Διακηρύξεως τῆς Φιλαδελφείας, νὰ ἐξετάζη καὶ νὰ κρίνη τὰς τοὺς ὅρους τῆς Διακηρύξεως τῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπασχολήσεως ἐπιπτώσεις τῆς οικονομικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπασχολήσεως ὑπὸ τὸ φῶς τῶν βασικῶν τῆς ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Ἐλήφθησαν ἐπίσης ἀποφάσεις διὰ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου καὶ τὸ συνδικαλιστικὸν δικαίωμα εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν Χιλήν. Ὁμοίως διὰ τὴν προώθησιν τῆς γυναικὸς εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν προσέλευσιν τῶν νέων εἰς αὐτήν.

Ἐκ μέρους τοῦ ἐκπροσώπου τῶν ἐργαζομένων τοῦ Βελγίου ὑπεβλήθη σχέδιον ἀποφάσεως ἀφορώσης τὴν ἄμυναν τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν ἐργαζομένων. Δι' αὐτῆς ζητεῖται ὅπως ἐγκαθιδρυθοῦν μηχανισμοὶ δυνάμενοι νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀναθεώρησιν τῶν μισθῶν καὶ συντάξεων κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ὑψώσεις τῶν τιμῶν νὰ μὴ παρασύρῃ τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν, ἰδίως τῶν οικονομικῶς ἀδυνάτων. Νὰ εἶναι ἐπίσης ὑφ' ὄψιν τὰς περιστάσεις ἐξησφαλισμένη ἢ ἐλευθέρᾳ διαπραγμάτευσις μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων.

Ὡς πρὸς τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῆς Διεθνοῦς Ὁργάνωσεως Ἐργασίας ὑφίστανται ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς δύο τάσεις : δι' ὀρισμένους, ἡ Ὁργάνωσις θὰ πρέπει νὰ ὑποστῇ θεμελιώδεις ἀλλαγάς, ἐνῶ ἄλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι γενικῶς ἡ ἀποτελεσματικότης τῆς δομῆς τῆς ἔχει δοκιμασθῆ. Οἱ μὲν ὁπαδοὶ τῆς ριζικῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς ἐπικαλοῦνται τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς καὶ τὴν ἀπονομήν τῆς δικαιοσύνης, ἐνῶ οἱ ἀντίπαλοι τῆς ἐπισημαίνουν τὸν κίνδυνον τῆς πολιτικοποιήσεώς τῆς.

Ἡ Διεθνὴς Ὁργάνωσις Ἐργασίας καταβάλλει, ὅπως βλέπομεν, σοβαρὰν προσπάθειαν ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ προσαρμογῆς πρὸς τὴν νέαν πραγματικότητα εἰς τὸν κόσμον τῆς ἐργασίας. Εἰς σχέδιον ἀποφάσεως ὑποβληθὲν ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Αὐστραλίας καὶ ἀφορῶν τὸν ἐκσυγχρονισμόν καὶ τὴν κωδικοποίησιν τῶν διεθνῶν κανόνων ἐργασίας ὑπενθυμίζεται ὅτι εἰς πολλάς περιπτώσεις κατὰ τὸ παρελθὸν ἐκινήθη ἡ διαδικασία διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ συνόλου τῶν διεθνῶν κανόνων ἐργασίας, διὰ νὰ προσδιορισθοῦν τὰ μέτρα ποῦ πρέπει νὰ ληφθοῦν εἰς τὸ μέλλον εἰς τὸ πεδίου τοῦτο, ἀλλὰ μέχρι σήμερον καμ-

μία συστηματική προσπάθεια ἀναθεωρήσεως καὶ κωδικοποιήσεως δὲν ἐγένετο ὥστε νὰ ἀπαλειφθοῦν οἱ ξεπερασμένοι κανόνες, νὰ ἀπλοποιηθοῦν δὲ οἱ ὑπάρχοντες τοιοῦτοι.

Ἐξ ἄλλου, ἡ θεωρία περὶ τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀναγκαιότητος διὰ κάθε ἄτομον ὅπως ἔχη τὴν δυνατότητα νὰ ἀναπτύσῃ τὰς ἐπαγγελματικὰς του ἱκανότητας, τηρουμένων τῶν ὑφισταμένων δυνατοτήτων ἀπασχολήσεως. Ὁ ἐπαγγελματικὸς σχηματισμὸς ἀποτελεῖ μίαν διαδικασίαν ἀκολουθοῦσαν ὀλόκληρον τὴν ἐπαγγελματικὴν ζωὴν τοῦ ἀτόμου, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν του ὡς ἀτόμου καὶ ὡς μέλους τῆς Κοινότητος (παράγρ. 2 τῆς 117 διεθνoῦς συστάσεως).

Ἄλλ' ἢ νέα ἀντίληψις βαίνει πέραν τούτου, εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς ἐμμένουν ἐπὶ τῆς βάσεως ὅτι θὰ πρέπει νὰ σχεδιάσωμεν καὶ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τῆς. Ὁ σχεδιασμὸς τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐπιχειρήσεως τείνει νὰ θεθῆ ὑπὸ δύο ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς : νὰ ἐξασφαλίσῃ μίαν διαρκῆ ἱκανοποίησιν διὰ τὰ ἄτομα καὶ τὰς ομάδας ἐργαζομένων, ταυτοχρόνως δὲ νὰ ἀυξήσῃ τὴν παραγωγικότητα.

* *

Πάντα τὰ ἀνωτέρω δεικνύουν ὅτι εὐρισκόμεθα ἐνώπιον μιᾶς νέας μορφῆς τῆς διεθνoῦς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀπορρεόντων κανόνων τοῦ Ἐργατικοῦ Δικαίου, τὴν καθιέρωσιν τῶν ὁποίων κατὰ δημοκρατικὸν τρόπον ἐξασφαλίζει ἡ Διεθνῆς Ὀργάνωσις Ἐργασίας.

Τὸ ἐργατικὸν δίκαιον ἐμφανίζει πράγματι μίαν θεσμικὴν ὄψιν, ἀφιερῶνον μέγα μέρος αὐτοῦ εἰς τοὺς θεσμοὺς ἐργασίας ἢ τὰ θεσμικὰ αὐτῆς πλαίσια. Ὡς τμῆμα τοῦ Κοινωνικοῦ Δικαίου ἀντιπροσωπεύει ἕν νέον, ὅπως εἶδομεν, πνεῦμα ἀντιμετωπίσεως τῶν θεσμῶν.

Τὸ Κοινωνικὸν Δίκαιον εὐρίσκεται, κατὰ τὸν L. Mendieta y Nunez, εἰς τὸ τρίτον τῶν σταδίων, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὰ ταξικά, κατ' αὐτόν, δίκαια. Τὸ πρῶτον συνίσταται εἰς τὴν γένεσιν του, ἥτις συγκεκριμενοποιεῖται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς κινήσεις ὀρισμένων κοινωνικῶν ομάδων ἢ οἰοῦναι ομάδων· τὸ δεῦτερον χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν θέσπισιν τῶν διατάξεων διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀπαιτήσεων καὶ ἡ ἀποκατάστασις φυσιολογικῶν συνθηκῶν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῶν δυσσχετισμένων ομάδων· τέλος, τὸ τρίτον συνίσταται εἰς τὴν τοποθέτησιν τὴν ὁποίαν πειρᾶται ἡ ἐπιστήμη τοῦ Δικαίου.

Ἐφ' ὅσον δεχόμεθα ὅτι τὸ ἐργατικὸν δίκαιον ἀποτελεῖ τμῆμα τοῦ κοινωνικοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον νοεῖται, κατὰ τὸν Γρ. Κασιμάτην, ὡς ἡ νέα μορφή διαδικασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἡ κοινωνία προσπαθεῖ νὰ συναρμόσῃ τὰς συγχρόνους μορφὰς τῆς παραγωγῆς εἰς τοὺς κανόνας τοῦ Δικαίου, εἶναι προφανῆς ὁ σύνδεσμος μεταξὺ ἐργατικοῦ δικαίου καὶ οἰκονομίας. Ἐκ τῶν ρυθμίσεων τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου καθίστανται, γράφουν οἱ Rivero καὶ Savatier, ἐπαχθέστεροι οἱ ὅροι τῆς παραγωγῆς : Πίσεις ἐπὶ τῶν τιμῶν, λόγφ' αὐξήσεως τῶν μισθῶν, ἀλλὰ καὶ ἄνοδος τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν μισθωτῶν, νέαι διέξοδοι τῆς παραγωγῆς.

Κατά την έναρκτήριον συνεδρίασιν παρέστη ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος κ. Scarascia - Mugnozza, ὡς ἐκπρόσωπος δὲ τῆς κυβερνήσεως προσεφώνησε τὸ Συνέδριον ὁ ὑφυπουργὸς Δικαιοσύνης κ. Penacchini εἰπὼν ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἐργασία, ὑπεράνω τοῦ νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου πορίζεται τις τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἔχει προσδιορισθῆ ὡς ἔκφρασις κοινωνικότητος καὶ ὡς καθῆκον συμμετοχῆς ὄλων εἰς τὴν ὕλικὴν καὶ πνευματικὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας. Ὁ δὲ πρόεδρος τῆς ἰταλικῆς ἐταιρείας ἐργατικοῦ δικαίου καὶ πρόεδρος τοῦ συνεδρίου καθηγ. Mazzoni εἶπεν ὅτι εἰς πλείστας χώρας τὸ Ἐργατικὸν Δίκαιον ταυτίζεται μὲ τὸ Κοινωνικὸν Δίκαιον.

Τὸ πρῶτον θέμα συζητήσεως ἀφεώρα «τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τῶν συνδικάτων καὶ τῶν συνδικαλιστικῶν ἀντιπροσώπων εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν», τῆς δὲ δευτέρας ἡμέρας «τὰ ἀποτελέσματα, ἔναντι τῶν ἐργαζομένων, τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν δομὴν ἢ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐπιχειρήσεως». Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐγένετο παρουσίαισι τῆς συζητήσεως στοργγύλης τραπέζης τῆς Γενεῆς ἐπὶ τοῦ ρόλου τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου εἰς τὰς χώρας τὰς εὐρισκομένας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀναπτύξεως. Ἄς σημειωθῆ ὅτι εἰς τὸ Συνέδριον παρίσταντο καὶ πολλοὶ ἐκπρόσωποι τῶν χωρῶν τοῦ καλουμένου τρίτου κόσμου.

Κατὰ τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν ἡμέραν, ὁπότε συνεζητήθη ἡ ἐξουσία ἀποφάσεως καὶ ἡ ἀμφισβήτησις ἐπὶ θεμάτων παροχῶν κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ὁ Βραζιλιανὸς A. Ferrera - Cesarino ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν ὀργανισμῶν προνοίας εἰς κρατικοὺς ὀργανισμούς, ὁ δὲ Βέλγος M. Magrez εἶπεν ὅτι ὁ πολίτης δὲν πρέπει νὰ ἐπιβαρύνεται μὲ γραφειοκρατικὰς διατυπώσεις προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ κοινωνικὰ ὄφελῃ πού τοῦ ἀνήκουν δικαιωματικά καὶ ὑπεγράμμισε τὴν ἀναγκαιότητα τῆς προσαρμογῆς τοῦ νόμου κατὰ τρόπον ὥστε νὰ περιλαμβάνῃ ὅλας τὰς κοινωνικὰς κατηγορίας, ὑπεγράμμισε δὲ ὅτι ὑπάρχει μία χώρα — συγκεκριμένως ἡ Φινλανδία — ὅπου δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ αἰτήσις τοῦ ἠσφαλισμένου διὰ νὰ καταβληθῶν εἰς αὐτὸν αἱ νόμιμοι παροχαί. Αὗται καταβάλλονται αὐτομάτως.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συνεδρίου ἔλαβε χώραν καὶ ἡ γενικὴ συνέλευσις τῆς Διεθνοῦς Ἐταιρείας ἐργατικοῦ δικαίου καὶ κοινωνικῆς ἀσφαλείας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγη νέος πρόεδρος ὁ καθηγ. Verdier, γεν. γραμματεὺς δὲ ὁ κ. Schraegle.

Παρὰ τὴν σχεδὸν ἀναπόφευκτον εἰς κάθε παρόμοιον συνέδριον ἀκαταστασίαν, ὀφειλομένην ἐν πολλοῖς εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς ὀργανώσεως, οἱ φιλοξενούντες ἔπραξαν πᾶν τὸ δυνατόν διὰ νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς συνέδρους. Ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς παρέστησαν, πλὴν τοῦ γράφοντος, οἱ διδάκτορες κ.κ. Τρ. Μήτσου καὶ Α. Βάγιας. Ὑπὸ τοῦ ὑπογράφοντος τὸ παρὸν παρουσιάσθη ἀνακοίνωσις περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς οἰκονομικῆς προόδου ἐπὶ τῶν βασικῶν ἐνοικίων τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίθεται ὁ στενὸς σύνδεσμος τοῦ κλάδου τούτου πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ἀλληλεπίδρασις, ἢ μεταβολὴ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου, τῶν πηγῶν καὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ. Ἀφοῦ τονίζεται ἡ μεταβολὴ τῆς ἐννοίας τῆς ἐργασίας, ἢ ἀλλαγὴ εἰς τὴν δομὴν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἢ συνεχιζομένη σπουδαιότης τοῦ ἐρ-

